

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aiesitumus Itä-Suomen yhteistyöalueen Suomen kestävän kasvun ohjelman Paljon palveluita käyttävien palveluketjun vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus -tutkimushankkeen osatutkimukseen
477/00.01.05.00/2022

Tulevaisuuslautakunta 25.10.2023 § 95

Lisätiedot Kehittämisjohtaja Heli Aalto, puh. 013 330 7908

Päätösehdotus Strategiajohtaja Pirskanen Ilkka:

Tulevaisuuslautakunta käsittelee RRP-rahoituksen investointi 3 tutkimushankkeeseen liittyvän aiesitoumuksen ja valtuuttaa kehittämisjohtajan tekemään siihen tarvittavat muutokset rahoittajan mahdollisen ohjauksen puitteissa ja esittää sitä edelleen hallitukselle käsiteltäväksi.

Päätös Hyväksyttiin.

Selostus Suomen kestävän kasvun ohjelman (EU:n elpymisvälineen rahoitus STM hallinnonalalle) pilari 4:n investointi 3:n Tietopohja ja vaikuttavuus -teemaan on haettavana 1.9.-13.10.23 ajalla valtionavustusta, joka on käytettävissä 1.6.2022-31.12.2025 ajalla.

Valtionavustus myönnetään täysimääräisenä valtionavustukseen oikeuttaviin kustannuksiin ilman omarahoitusosuutta. Haettavana olevalla Investointi 3:lla on tavoitteena parantaa sosiaali- ja terveyspalvelujen laatua ja kustannusvaikuttavuutta edistämällä hyvien toimintatapojen tutkimusta, sekä kehittää tehokkaita seuranta- ja analyysimenetelmiä. Tällä valtionavustushaulla vahvistetaan tutkimusta, jolla parannetaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän kustannusvaikuttavuutta ja sen myötä palvelujen laatua. Avustus perustuu valtioneuvoston asetukseen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisista sosiaali- ja terveysalan valtionavustuksista vuosina 2021–2025 (1126/2021). Avustuksen hakijoina voivat olla, aiemmista Suomen kestävän kasvun ohjelman valtionavustuksista poiketen, vain yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä. Valtio edellyttää avustushakemuksen ohjeistossa, että avustus kohdennetaan arviointikriteerien perusteella yhteistyöalueille (YTA), jolta kultakin voi tulla vain yksi hakemus yhteistyöaluetta kohden. Yhdessä YTA:n hakemuksessa voi olla useita tutkimushankkeita ts. osatutkimuksia.

Valtionavustuksen käyttötarkoituksena voivat olla 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjun tai palvelukokonaisuuden vaikuttavuuden tai kustannusvaikuttavuuden arviointi, 2) sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmän tai toimintamallin vaikuttavuuden tai kustannusvaikuttavuuden arviointi tai 3) sosiaali- ja terveydenhuollon

vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden tutkimusmenetelmien kehittämiseen tai aineistojen yhdistämiseen tai yhdenmukaistamiseen liittyvä työ.

Valtionavustusta ei saa käyttää hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaisten tehtävien rahoittamiseen, ellei näillä toimilla ole välitöntä yhteyttä hankkeeseen. Hanke- tai tutkimussuunnitelma ei saa sisältää päällekkäisiä toimenpiteitä muiden valtionavustusten kanssa. Hankkeen toimenpiteet eivät saa aiheuttaa ympäristölle merkittävää haittaa. Lisäksi hankkeen raportointi toteutetaan STM:n ohjeistuksen mukaisesti. Haku on tarkoitettu vahvistamaan hyvinvointialueilla tehtävää tutkimusta ja tutkimusosaamista. Haussa huomioidaan vahvuutena ehdotettavan hankkeen kiinnittyminen hyvinvointialueen tutkimus- ja yhteistyörakenteisiin sekä osaamisen kerryttämiseen. Jos jonkin tietyn tutkijan panosta tarvitaan, hänet voidaan palkata hyvinvointialueelle. Haettavissa olevan valtionavustuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole osatoteutusta laajemmin kanavoida rahoitusta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkimukselle.

Yhteistyöalueella on valmisteltu yhdessä Vaikuttavuuden talon, Itä-Suomen yliopiston, ja hyvinvointialueiden kesken tutkimushanketta työnimellä ”Paljon palveluita käyttävien palveluketjun vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus”. Tutkimushanke koostuu viidestä osatutkimuksesta:

- Osatutkimus 1: Sosiaali- ja terveyden huollon koordinoimattoman monikäytön syyt (PI Pekka Mäntyselkä)
- Osatutkimus 2: Hoidon laatu, vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus monisairailta ja paljon palveluita käyttävillä asiakasryhmillä (PI Tiina Laatikainen)
- Osatutkimus 3: Monialaisen intervention vaikuttavuuden arviointi paljon palveluja tarvitsevilla asiakkuuksissa (PI Aini Pehkonen)
- Osatutkimus 4: Vaikuttavuusmittareiden testaaminen ja kehittäminen paljon palveluita käyttävillä (PI Tomi Mäki-Opas)
- Osatutkimus 5: Yhteistyöalueen tietojärjestelmien tietojen federoitu data-analyysi (PI Reijo Sund)

Näistä osatutkimuksista osatutkimus 2 vastaa parhaiten Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tavoitteita ja tarpeita. Tutkimus kohdistuu aiemmin mainituista valtionavustuksen käyttötarkoituksista numero 1:een (sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjun tai palvelukokonaisuuden vaikuttavuuden tai kustannusvaikuttavuuden arviointi) ja numero 3:een (sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden tutkimusmenetelmien kehittämiseen tai aineistojen yhdistämiseen tai yhdenmukaistamiseen liittyvä työ), terveydenhuollon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kategorioihin.

Osatutkimuksen 2 tavoitteena on analysoida kokonaisvaltaisesti hoitosuosittelujen mukaisia hoitoprosesseja monisairailta ja paljon palveluja käyttävillä potilailla käyttäen esimerkkipotilasryhminä mm. sydän- ja verisuonitauteja ja diabetesta sairastavia potilaita. Tarkasteltavat

potilasryhmät ja prosessit suunnitellaan ja päätetään yhdessä osallistuvien hyvinvointialueiden kesken projektin alkaessa. Analyyseissä pyritään huomioimaan myös hoidon jatkuvuus.

Osatutkimus 2 toteutetaan rekisteritutkimuksena. Lisäksi osaprojektista vastaa professori Tiina Laatikainen, jolla on pitkäaikainen kokemus Siun soten rekisteriaineistosta. Hallintoylilääkäri Petri Kivinen, ylilääkäri Päivi Rautiainen varmistavat tutkimuksessa alueiden hoitoprosessien oikean tarkastelun ja tulkinnan sekä poimittavien tietoaaineistojen asianmukaiset sisällöt ja niiden tulkinnan ja he osallistuvat tutkimusasetelmien ja analyysien suunnitteluun ja tulosten raportointiin. Lisäksi tutkimuksessa lisäksi hyödynnetään osatutkimus 5:n menetelmiä ja datamalleja. Hankesuunnitelman mukaisella tavalla myönnettävällä valtionavustuksella olisi tarkoitus kattaa tutkimuksen toteuttamisessa tarvittavien Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen, erikseen täsmennettävien henkilöiden palkkakustannuksia. Siten kokonaisuutena arvioiden osatutkimuksella 2 olisi hyvinvointialueelle monella eri tavalla hyötyä tuovaa vaikutusta.

Tehdyn arvion mukaan muut osatutkimukset eivät käytössä oleva henkilöstöresurssi sekä päätöksentekohetkellä käytettävissä oleva tutkimussuunnitelman luonnoksen kuvaukset huomioiden tuo sellaista uutta tai lisäarvoa luovaa, jossa Pohjois-Karjalan edun mukaisesti olisi välttämätöntä olla mukana.

Yhteistyöalueen yhteiseen hakemukseen on annettu Hyvinvointialuejohtajan aiesitumus, jolla hyvinvointialue sitoutuu osallistumaan hankkeeseen osallistumiseen. Tämä aiesitumus on toimitettu 12.10.2023 mennessä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Aiesitomuksen vahvistamisella Pohjois-Karjalan hyvinvointialue osallistuu yhteistyöalueen (YTA) yhteiseen Suomen kestävän kasvun ohjelman Paljon palveluita käyttävien palveluketjun vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus -tutkimushankkeen osatutkimukseen 2 – Hoidon laatu, vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus monisairailta ja paljon palveluita käyttävillä asiakasryhmillä (PI Tiina Laatikainen), ja vain siltä osin osatutkimukseen 5 – Yhteistyöalueen tietojärjestelmien tietojen federoitu data-analyysi (PI Reijo Sund) – mitä osatutkimukseen 2 osallistuminen edellyttää.

Aiesitomuksessa on myös linjattu, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ei niukkojen, tutkimukseen käytettävissä olevien resurssien ja päätöshetkellä epäselviksi jäävien asioiden vuoksi osallistu yhteistyöalueen yhteisen tutkimushankkeen muihin osatutkimuksiin.

Tutkimushankkeen toteutuessa tulee erikseen yhteistyöalueella sopia käytännön toteutukseen liittyvistä asioista, sekä toimittaa tutkimussuunnitelma, sekä sen toteuttamiseen liittyvät suunnitelmat Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle. Tutkimuksen toteuttamisessa tulee noudattaa tutkimuksesta annettua lainsäädäntöä ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tutkimuksesta annettuja ohjeita ja määräyksiä. Samalla nimeän tämän osatutkimuksen 2 osalta yhteyshenkilöksi hallintoylilääkäri Petri Kivisen.

Päätös on ehdollinen kunnes se on käsitelty Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen toimielimissä ja aluevaltuusto on päättänyt asiasta.

Tutkimushanke parantaa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tietoon perustuvaa vaikuttavuuden edistämistä ja toiminnan tarkoituksenmukaista kehittämistä tulosten perusteella. Osatutkimus 2 on huolella ja perustellen valmisteltu, sekä sitä koskevassa tutkimussuunnitelmassa on esitetty hyvinvointialueen edun mukaiset tavoitteet ja toteuttamissuunnitelmat, sekä tutkimuksen välittömään toteuttamiseen tarvittavien resurssien käytöstä aiheutuvien kustannusten korvaamisen malli muista osatutkimuksista poiketen niin, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle tutkimuksesta koitua haitta suhteessa hyötyyn olisi mahdollisimman vähäinen. Osatutkimukseen 5 voidaan osallistua niiltä osin, mitä osatutkimuksen 2 toteuttaminen edellyttää.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue sitoutuu yhteistyöalueen yhteisen tutkimushankkeen toteuttamiseen ilman omavastuuta tai erillistä hyvinvointialueelta tutkimukselle ohjattavaa rahoitusta.